

Țara Noastră

DIRECTOR: OCTAVIAN GOGA

ANUL X

No. 25

15

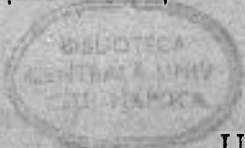
IUNIE

1930

În acest număr: Proclamația Regelui Carol al II-lea; Trăiască Regele de „Țara Noastră”; Spadă și corăbii, *poezie de George Coșbuț*; Gestul forte de Șt. Zeletin; Drumuri greșite de Gh. Cărămidă; Reîntoarcerea principelui Carol de „*”; Un document: Declarația partidului poporului citită de Octavian Goga; Cronica politice interne: Criza de guvern; Restauratorul cu pertractări; Vremuri noi de Alexandru Hodoș; Cronica politice externe: Străinătatea și evenimentele din România de P. V. R.; Gazeta rimată: Accidente... de Ion Negoiu; Însemnări: Principele Nicolae, „Carliștii”, Regina Elena; Odihna domnului președinte, Monarhiști improvizați, Espectativa liberală, Amnistia, Revizuirea averilor, etc. etc.

CLUJ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STR. REGINA MARIA No. 35

32 PAGINI

UN EXEMPLAR 10 LEI

Țara Noastră

Proclamația M. S. Regelui Carol II

CĂTRE ROMĂNI,

Impins de marea Mea dragoste de Țară, am sosit în mijlocul poporului Meu spre a fi, conform făgăduinței date, pavăză Fiului meu și strajă Patriei.

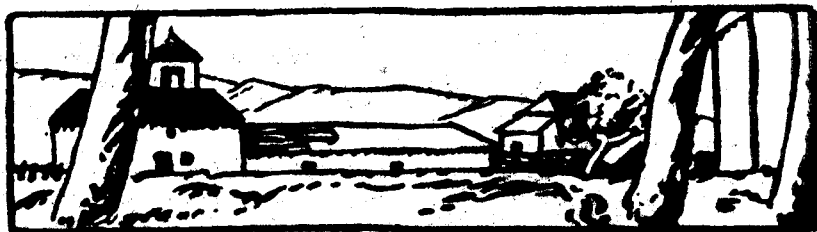
Când, acum mai bine de patru ani, mijloace pentru Mine neînțelese, au fost întrebuițate față de scumpul Meu Părinte și față de Mine, să mă silească a Mă îndepărta de Țara Mea iubită, nu am putut crede o clipă că o domnie atât de glorioasă se va sfârși fulgerător.

Astăzi, în mijlocul vostru, am venit cu inima plină de dragoste pentru toți Românii și cu singurul gând de a strânge împrejurul Tronului pe toți fii Patriei, dornici de muncă și de adevăr. În sufletul Meu nu a rămas nici o umbră de resentiment față de acei cari, în răstimpul pribegiei, au crezut că puteau prin vorbele lor, să șteargă din inima acelu popor, în mijlocul căruia m'am născut și am crescut, legătura sufletească ce Ne-a unit.

În clipele grele prin care trece Țara, fac cel mai cald apel tuturor fiilor săi, la cea mai sinceră și desinteresată colaborare pentru dezvoltarea forțelor ei vii.

Cer ca toți, fără deosebire de opinie politică, credință sau obârșie, să-Mi dea sprijinul lor cel mai larg, pentru propășirea Țării prin cinste și demnitate.

CAROL

Trăiască Regele!

Noi privim reîntoarcerea Regelui Carol al II-lea ca o faptă mântuitoare pentru existența ideii monarhice în România. Credința aceasta izvoarăște din cea mai curată iubire de țară. Suntem convinși, că cece s'a săvârșit în ziua de 7 Iunie 1930, nu reprezintă numai o justă restaurare a noului Suveran în drepturile sale uzurpate acum patru ani, ci însemnează, în primul rând și mai presus de toate, o necesară reabilitare a principiului de autoritate, atât de grav compromis în ultima vreme, încât se părea că ne găsim pe marginea prăbușirii.

Va veni timpul, când istoria nepărtinitoare va stabili înaintea generațiilor viitoare toată răspunderea celor întâmplate. În jurul faimosului act dela 4 Ianuarie 1926 plutesc încă taine nedeslegate, sfâșietoare conflicte sufletești și porniri de ură nestăpânite, pe care nu ne vom grăbi să le scormonim tocmai acum, în aceste clipe solemne, când însuș Regele revenit printre noi s'a purificat printr'o adâncă înțelegere a misiunii sale istorice, de orice pornire răzbunătoare. Nu vom reuși, însă, să uităm, că mulțumiță răsturnării încercate în succesiunea normală la tronul României, am trăit dela moartea Regelui Ferdinand încoace, o perioadă tulbură și primejdioasă, de-alungul căreia am simțit cu inima strânsă de durere cum mergeam spre o destrămare sigură.

Scrisul nostru, în paginile acestei reviste, stă mărturie a celor încercate. De pretutindeni se iveau semnele unei boale grave, care amenința să ne răpună. O instituție hibridă, destinată să devină instrumentul partidelor politice în loc de a se înălța de-asupra lor, era chemată să exercite prerogativele Coroanei. Jalnica poveste a Regenței a rămas proaspătă în mintea tuturor. Lipsită de prestigiu și de voință, absentă și impopulară, Regența n'a isbutit să fie nicio clipă la înălțimea greii sale misiuni. Lovitura de grație i s'a dat în ziua când un domn de pe stradă s'a văzut desprins pe neașteptate din modestul său anonim și așezat cu pompă în Palatul Regal, ca să

conducă destinele neamului. Farsa aceasta, care ne împingea spre dezastru, nu putea să mai dureze multă vreme. Nimeni, nici cei cați ar fi voit să împiedice reîntoarcerea Regelui Carol al II-lea, nu regretă cecece a fost.

În vremea aceasta, undeva dincolo de hotare, pribegea un fiu de Domn, care nu putea — și nu voia — să izgonească din inima sa dorul de țară. Cu ochii îndurerăți privea ce se petrece acasă. Se simțea legat de pământul unde se născuse, se gândea cu teamă la soarta Dinastiei sale, vedea norii gri adunați la orizont, și înțelegea tot mai limpede, că trebuia să asculte, deopotrivă, și de porunca propriei sale conștiințe, și de glasurile care-l chemau înapoi. Așa a coborât, într'o zi caldă de vară, din înaltul cerului, pe un lan de grâu la marginea unui sat din Bihor, printre țăranii în haine albe, cari au îngenunchiat pe locul unde s'a ivit, ca'n basme, mult-așteptatul fiu de Împărat.

Revenind printre noi, și-a mărturisit în accente vibrante legătura sa cu țara care-l aclamă: — *„Eu am crescut în mijlocul vostru, hrana mea sufletească a fost hrana sufletului vostru, durerile voastre au fost durerile mele, idealurile neamului meu au fost idealurile mele“*. Ce jurământ poate să înlocuiască această comunitate organică de simțire între Suveranul înapoiat din exil și poporul său, rămas atâta vreme orfan ?

Iată pentruce, convinși că România s'a reîntors ea însăș în alvia sigură a tradiției sale monarhice după o penibilă epocă de provizorat, strigăm din adâncul piepturilor noastre, bărbătește, dar nu fără o profundă emoție: Trăiască Regele !

„ȚARA NOASTRĂ“

Spadă și corăbii*)

Prințului Carol

Odată Te-am văzut, cu alți copii,
 Jucându-te 'ntr'o vară prin grădina
 Frumosului castel. Privea Regina
 Din umbra unui pom, și jucării
 Ea însăși vă făcea, legând de-olaltă
 Uscate crengi de brad și 'nchipuia
 O plută pe pârâu. Voi după ea
 Fugiați răsând, văzând-o 'n drum cum saltă :
 G'un băț în mâni, mergeai cu pluta 'n rând,
 Guprins de zor să-i cârmuești înnotul,
 Jar ceilalți, aceeaș cârmă având,
 Mergeau privind, căci tu-i erai pilotul.
 Jar când vedeai că 'n Peleş vi s'a dus,
 Sau când era cu totul desfăcută,
 Voi fuga văntorceați, că 'n deal mai sus
 Regina v'aștepta cu altă plută.
 Erai pe-atunci măi mic. Și te văzui
 Mai mare-apoi. Cu doi de-a ta etate
 Pe-un pod ce 'n stânga drapelul îl abate
 Pe-al Peleşului mal, din dreapta lui.
 Aproape de castel, pe sub grădina,
 Încolo stai, iar brazil de pe mal

*) Când Regele Carol al II-lea sesuie, cu pasul sigur, pe tronul marilor săi înaintași, găsim nimerit să reamintim această profetică închinare de-acum un sfert de veac a ardeleanului George Coșbuc.

Priviau mirați la micul caporal
 Precum cei doi copii, cu vorba plină
 De-uimire, cred, priviau acum tesacul
 Pe care Tu-l țineai veghiat în mână
 Și, parcă 'n felu-oștenilor bătrâni,
 Deprins cu el. Și ca să-și facă placul,
 Râzând, Tu i-ai lăsat s'apese-ușor
 Cu mâna pe tăiș, și ca să vadă
 De-i greu, l-au judecat pe palma lor.
 Apoi luându-l Tu, în chip de spadă
 Rotind prin aer repede-l purtai
 Acum întins pe cât puteai ajunge,
 Izbind spre-un punct așa cum se străpunge,
 Sau dând pieziș, în chipu 'n care tai.
 Gărunt un general atunci, cu pasul
 Domol și campătat spre voi venia,
 Dar nu l-ați observat de cât abia
 Când stete 'n loc și-i auzirăți glasul.
 Pe cât de iute scapără scânteii
 Amnaru'n joc, așa Ți-a fost de iute
 Tesacu 'n teaca lui, și 'n graba ei
 Și mâna dreaptă gata să salute.
 „Trăiți“ și nfipt și drept, cu pieptu 'ntins,
 Ai stat în fața lui, iar el, coloană,
 În fața ta — ce vrednică icoană —
 Și astfel Ți-a răspuns. Și-apoi te-a prins
 De mână, ca pe-un frate.
 Jar eu priviam la voi tăcut.
 De ce-ași nega, că ochi-mi s'au umplut
 De lacrimi mari, din mult adânc vărsate,
 Văzând cum pleci cuminte 'n rând cu el:
 Cum urcă 'ncet nepotul cu bunicul.

Și eu, și-acei ce pe-a vieții cale,
 De patru ori făcurăm drum mai lung
 Decât al Tău, mai pot spera s'ajung
 Să văd pe culmi izbânda vieții Tale?
 Tu crești acum voinic, și Dumnezeu,
 De nu-i măhnit pe noi, ca să ne bată
 Cu ce-a știut mai aspru El vreodată,
 Să bat'un neam — vai, neam român al meu,
 De ce chiar tu să ai o judecată
 Așa de grea! — de nu-i măhnit pe noi,
 Cu biște-Ți va spori 'ndelung și anii,
 Cu braț voinic îți vei opri dușmanii
 Și 'n lupte vei conduce-ostași eroi.
 Visăm și noi, de mult visăm voinicul

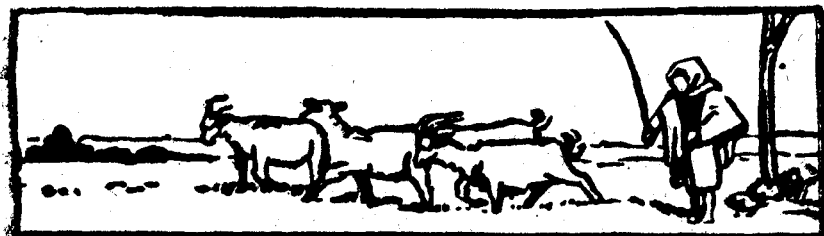
Ursit să scape-o fată de împărat,
Cum Făt-Frumos ursit a fost s'o scape;
El iar o să ridice-un neam furat
De-ai săi dușmăni și-aproape aruncat
Subt bulgării 'nmormântătoarei sape.
Veni-va el, și peste munți și ape
Sumeț va stăpâni din Vest în Ost —
În inima-mi o știu, o știu eu bine!
Și cine-avu noroc așa ca Tine?
Gă tu, de mic, purtat în brațe-ai fost
De-un înger alb din lumile cântării,
Gă-i dete-șpolo dulcele său rost
Și-un suflet mare-al milei și 'ndurării.
Un rege glorios apoi te-a pus
Pe-ai Săi genunchi și staturi El îți dete,
Bătrân și înțelept, ca să-Ți arete
Ge drum să iei, de mână Te-a condus.
Și va veni, veni și-un timp dorit,
Când cele 'nguste-și vor mări cuprinsul,
Când cele ce-au fost joc vor fi 'ntr'adinsul
Și nu ne va 'ngrădi 'n puteri învinsul
Șirag de munți:

Tu, Rege prea mărit

Al vremilor de-atunci, Tu, mândre nume,
Voi fi 'n mormânt, cu suflet tresărit,
Știind că'n luple porți cumplite săbii
Și drum măreț Tu dai schimbatei sorți,
Gă 'n larg pe Pontul Suxin Tu porți,
Unit'e'n stol, puternice corăbii!

1905

GEORGE COSBUC

Gestul forte

Sunt iluzii colective, care se impun numai prin puterea absurdului. Carlyle se miră undeva, cum s'au putut găsi milioane, cari să creadă că Coranul e o carte căzută din cer: înainte de toate, zice el, Coranul nu e o carte. Dar desigur, nu e nevoie să mergem până la Carlyle, spre a ne convinge de ciudătenia iluziilor colective. Noi înșine am trăit până deunăzi, sub obsesia covârșitoare a unei asemenea iluzii: aceea ce transforma partidul dela guvern într'o mare, dacă nu cea mai mare forță politică română.

La dreptul, nu trebuie să ne mirăm într'atât de faptul, că lumea noastră a descoperit, un timp, în cârmuitorii de eri, al doilea mare partid de guvernământ. O întrebare mult mai simplă va uimi de acum pe fiecare: cum a putut cădea o țară întreagă victimă iluziei, că asemenea amalgam de elemente politice heterogene alcătuiește un „partid“? Iată misterul credințelor colective!

Din parte-ne, am calificat conglomeratul național-fărănist, încă dela începutul guvernării sale, drept „bolnav în pânțele“, arătând că origina boalei stă în juxtapunerea artificială a două psihoze politice diametral opuse. Azi această boală din naștere isbușnește cu elementară furie în văzul tuturor, și spre desgustul tuturor.

Fără de aceasta, ambele partide de opoziție, — partidul poporului și partidul național-liberal, — au găsit pricina dezastrului politic al țării în lipsa de pregătire a votului nostru universal. Dar pe când partidul liberal, credincios fariseismului său tradițional, crede, ori prinzinde a crede, că îndreptarea va veni dela „educarea“ tânărului nostru vot obștesc, partidul poporului, — prin glasul autorizat al șefului său, — a apucat altă cale, menită a curma răul din rădăcină: el s'a adresat intelectualilor, vestindu-le inaugurarea unui regim, care va ridica valorile deasupra numărului.

Suntem aici, în toată puterea cuvântului, la începutul unei noui ere politice. E drept că toți simțiam în mod mai mult sau mai puțin clar, nevoia soliei politice a șefului partidului poporului. Dar acum,

când un partid, ce a guvernat în două rânduri țara, face din noul ctez programul său de luptă, pilda sa va contribui să transforme într'un puternic curent ceea ce era numai un sentiment vag. Merită deci să poposim o clipă asupra acestei chestiuni.

Intellectualii români sunt, fără îndoială, pătura socială cea mai oproșită după războiu. Ei, cari au făcut, până la sacrificiu, la așezarea socială de astăzi, făcându-se ecoul ideilor generoase din Apus, se văd azi aruncați la vechituri. Nimic nu e mai impresionant în zilele noastre, și mai jalnic tot odată, ca priveleșteea întrunirilor politice dela orașe. Nu-i vorbă, asemenea întruniri sunt acum tot mai rare. Oamenii politici preferă să se ducă la sate, unde găsesc ceea ce caută ei: numărul. Dar când se întâmplă să facă și orașelor această cinste, oricine poate constata, că întrunirile lor nu au în ele nimic orășenesc, decât doar locul. În realitate, aceste întruniri nu sunt de cât transportarea satelor la orașe, de aceea ele trec cu atât mai strălucite, cu cât pot concentra mai numeroase mase rurale. Astfel, la adunările politice orășenești totul poate fi prezent; ceea ce lipsește însă, e stăpânul legitim, localnicul, orășeanul, — intelectualul. El stă afară, stingher și uluit, privind pe fereastră forfoteala exotică, ce i-a încălcat sălașul.

Am sărit, noi românii, de la un extrem la altul al vieții politice. După o jumătate de veac de cărmuire exclusiv orășenească, am trecut acum la o cărmuire de sorginte exclusiv rurală. Cea dintâi, mult ponegrită „oligarhie“, ne a dat România Mare, ca stat național unitar; cea din urmă a venit să samene ruina economică, anarhia socială, sfâșierea națională. Unii au clădit, alții dărâma; unii au adunat, alții risipesc.

Și așa, azi în inimile tuturor încolțește o dorință, pe buzele flutură, mai sfios sau mai îndrăzneț, lozinca: îndărăt! Cărmuirea, — acesta e acum sentimentul comun, — trebuie pusă în mâinile acelorora, cari au pregătirea necesară. Mântuirea politicii naționale nu poate veni dela brațele vânjoase, ce poartă bătele voinicești, ci dela spiritele alese, care au chemarea să arate, și la nevoie să impună maselor calea dreaptă.

La această cofitură a politicii române stă manifestul partidului poporului. Că noua eră va fi deschisă, de fapt, de partidul poporului sau de altă grupare, aceasta e de puțină însemnătate. Meritul însă, de a fi recunoscut spiritul și a fi stabilit programul timpurilor ce vin, va rămânea întreg partidului nostru.

Trebuie să mărturisim, totuși, că la început intelectualii au primit cu simpatie experiența rurală democratică. Pe atunci judecata, de astfel destul de simplistă, era următoarea: liberalii reprezintă reacțiunea, iar țărăniștii democrația. Concluzia se impunea în chip firesc: orice gânditor, ca om al progresului, trebuie să se îndrumeze, — dacă nu cu pașii, cel puțin cu simpatiile, — spre noul regim.

Și intelectualii au făcut-o; dezamăgirea lor a fost însă crudă. Ei așteptau dela experiența democratică o radicală îndreptare a relelor, o justă selecție a meritelor. În schimb, democrația le-a dat spectacolul ascensiunii tuturor epavelor sociale și morale, ridicate pe umere

de gloatele electorale. În locul unei cârmuiri de elită, democrația noastră s'a descoperit țării drept regimul unor potențați de specia Dobrescu-Bocu-Moldovanu, eroi răsăriți peste noapte din masa anonimă. Iar peste tot, ruina, hidoasa ruină, cel mai zdrobitor certificat, pe care faptele l'au dat vreodată capacității unui regim.

Rezultatul? În fața acestui tragic desnodământ, intelectualii simt că nu mai au de ales decât între aceste extreme: sau desăvârșita desnădejde cu privire la orice îndreptare, sau liberarea printr'un act eroic de voință, — prin *gestul forte*.

Până acum *gestul forte* impunea numai maselor. Pela mijlocul veacului trecut, când englezii, — oameni ruginiți în conducerea popoarelor, — au pătruns în Peking, ei aveau de suferit dese răzvrătiri din partea indigenilor. Atunci comandamentul englez, spre a arăta locuitorilor că noua stăpânire nu poate fi luată în ușor, a dat foc palatului imperial, de care se leagă tradiții sacre și milenare ale poporului chinez. Și chinezii, în fața acestei dovezi de hotărâre și putere, s'au liniștit. Efectul *gestului forte*.

Dar azi au început și intelectualii români să se gândească la *gestul forte*. În realitate, prea democrați nu pot fi niciodată intelectualii. Lor le repugnă nivelarea artificială, pe care o aduce democrația, iar când la acest neajuns se adaogă, cum s'a întâmplat la noi, și subminarea condițiilor de viață, ostilitatea lor e cu atât mai firească. Avem credința, că nici 10% din intelectualii orașelor noastre nu se folosesc de cel mai democratic dintre drepturile lor: acela de vot. Cumpăna alegerilor o hotărăște azi tot ceea ce e pleavă socială; acei care au conștiința, că se ridică oricât de puțin peste nivelul comun, stau deoparte: ei nu se simt de loc ispitiți de a adăoga la milioanele de voturi încă unul.

Ce dorește deci lumea noastră cultă? O sforțare hotărâtă spre mai bine, în vederea creării unor condiții normale de viață, prin tăierea oricărui putregaiu în afara ca și înăuntrul partidelor. Acela însă, care ar putea să dea trup acestei dorințe, trebuie să împlinească o condiție precisă: să se emancipeze de sub teroarea clientelei electorale, spre a avea libertatea de acțiune și a lua măsurile după interesul obștesc, nu după indicațiile masei fără răspundere. Și aici intelectualii, sătui de dulcegărie democratică, de vorbe zahărisite aruncate celor săraci cu duhul, au sentimentul, că o singură cale duce la țintă: *gestul forte*. Faceți-l, domnule General!

ȘT. ZELETIN

Pe drumuri greșite

Atitudinea necugetată a partidului liberal față de restaurarea Regelui Carol al II-lea are, desigur, o explicație, dar anevoie i s'ar putea găsi și o justificare.

Partidul liberal, născut din elanul însuflețit al burgheziei românești de pe la mijlocul veacului trecut, a rămas vreme de 70 ani, cu toate accesele sale trecătoare de republicanism, un partid monarhic. Conducătorii săi au mers, chiar, atât de departe cu manifestările devotamentului lor față de Dinastie, încât, prea adeseori, acest exces de zel a devenit jenant pentru Suveran. Cei doi Ion Brătianu, tatăl și fiul, pe rând au stat la postul lor de sfinți fideli ai Tronului, mai întâi când Domnitorul Carol I, cîitorul României neatârinate, și-a așezat pe creștet coroana topită din tunurile cucerite la Plevna, apoi când Ferdinand cel Loial a fost uns la Alba-Iulia ca Rege al tuturor Românilor. Nu i-a fost greu partidului liberal să se obișnuiască cu ideia, că ar putea să joace, prin majordomii săi, rolul de rînduitor suprem al ordinii constituționale în țară. Gîndind astfel și acționînd în consecință, nu numai că și-a prețuit prea mult propriile forțe, dar a depășit cu imprudență de neiertat însăși misiunea istorică pentru care fusese zămislit.

Înșelat de jocul aparențelor, partidul liberal nu s'a mulțumit, deci, să rămână numai slujitor al Coroanei, ci a crezut că se simte în stare s'o pună în slujba propriilor sale ambițiuni. Periculoasă amăgire, pe care, cu încrunțată îndărătnicie, demnă de o cauză mai bună, o plătește astăzi d. Vintilă Brătianu, copleșit de moștenirea îndrăzneței încercări de răsturnare a șirului de Regi sortiți să domnească în România.

Nu se poate lămuri altfel geneza aventurii, în care partidul liberal se arată gata să se arunce, în clipa când i-au scăpat definitiv din mână mijloacele adoptate pentru a schimba cursul normal al evenimentelor. Cazul se complică numai cu sadica voluptate a d-lui

Vintilă Brățianu de a se pune în conflict cu simțămintele populare și, alături de frământarea politice, se adaugă o simbolică tragedie familiară.

E de neînțeles, într'adevăr, cum partidul liberal, care nu-i conștient numai de miopi, nu reușește să observe, că se găsește în flagrantă contradicție cu conștiința unui neam întreg, și nu pricepe, că după jalnicul faliment al acelei instituții cu trei capete, care se numea protocolar Înaltă Regentă, — plămuire hibridă a propriilor sale combinații, — singurul lucru ce-i mai rămânea de făcut era repararea sinceră și în timp util, nu a nedreptății, ci a greșelii săvârșite cu patru ani mai înainte. Dar d. Vintilă Brățianu, șef de clan, zidit sufletește dintr'un material lipsit de orice elasticitate, a fost sortit, se vede, să adauge la erorile altora pe ale sale, ispășindu-le laolaltă pe toate, fără să le recunoască. Numai un firicel de credință dacă ar sta la temeiul acestei cerberii, și d. Vintilă Brățianu, cu refrenul mărturisirilor sale patriotice, ar trece în categoria jalnică a martirilor sacrificați benevol pentru o cauză injustă. Fiind, însă, stăpânit exclusiv de porniri dușmănoase și de o tăfnoasă vanitate, fiul de-al treilea al marelui Ion Brățianu apare mai de grabă ca un gâde nemilos al partidului liberal, pe care a ajuns să-l conducă, imitând cu o complectă lipsă de prestigiu gesturile de autoritate ale predecesorilor săi.

Cu pumnii încheștați, orbit de patimă, astupându-și urechile să nu audă glasul mulțimii, stăruitor în absurditate și fanatic în erezia sa, d. Vintilă Brățianu duce astăzi partidul liberal spre prăpastie, călăuzit de unica speranță, și imposibilă și monstruoasă, ca domnia cea nouă a Regelui Carol al II-lea să fie atât de nenorocoasă, încât să dea satisfacție negrelor sale prevestiri de cobe înăcrită...

Vorbele ce s'au rostit în ședința comitetului executiv al partidului liberal au fost de-a dreptul nesocotite. Un d. general Mihăiescu — cine-o fi și de unde-o fi? — a găsit cu cale, tocmai când presa străină constata în unanimitate mersul firesc al evenimentelor, să spună că: „Ceeace s'a petrecut acum o asemuiesc cu cele petrecute în Afganistan, dar nici acolo tatăl nu a luat tronul fiului“. D. dr. Dumitrescu-Brăila s'a rostit sentențios, că „tronul Regelui Mihai a fost uzurpat de propriul său tată cu concursul unui guvern nefast“. Iar d. Vintilă Brățianu, care în calitatea sa de șef se simțea parcă obligat să meargă și mai departe, a tăgăduit, crispat de mânie, până și dreptul Regelui Carol de a ingenuchia cu pietate fiiască la mormântul Regelui Ferdinand dela Curtea de Argeș...

Astfel, pe lângă partea de absurditate politică, răsvrătirea partidului liberal împotriva Coroanei se despoaie și de podoaba oricărui simțământ omenesc. Uită până și respectul datorit în fața umbrelor morții!

Unul singur dintre colaboratorii apropiați ai dlui Vintilă Brățianu a protestat până acum, pe față, fără reticențe, scuturându-se de răspunderea odioasei atitudini. Acesta a fost, din întâmplare, tocmai fiul lui Ion I. C. Brățianu, autorul actului dela 4 Ianuarie. Tânărul George Brățianu, întemeiat tocmai pe tradiția partidului liberal, a făcut

opinie separată, adresând tovarășilor săi de până ieri următoarea chemare: — „Bunicul meu Ion C. Brătianu, în fruntea partidului național-liberal, a adus în țară pe Carol I. gloriosul întemeietor al Regatului și al dinastiei. Tatăl meu Ion I. C. Brătianu a fost sfetnicul credincios al marelui Rege Ferdinand I întregitor de neam. Astăzi, pe tronul României fiind Regele Carol II-lea, vă chem pe toți să veniți alături de mine, să restabilim raporturile firești ale partidului național-liberal cu purtătorul Coroanei. Veniți cu toții să continuăm tradiția glorioasă a partidului național-liberal, care trebuie să fie — astăzi, ca'n totdeauna — cel mai strășnic apărător al Coroanei și-al dinastiei. În pragul unei noi domnii, care întruochiează năzuințele unei Români întregite, în opera de unificare sufletească și consolidare a țării, numai o acțiune hotărâtă și leală poate da statului liniștea de care are nevoie și puțința unei vieți politice normale. Restiți-vă cu energie, credința și adeviziunea. Veniți alături de mine, pentru ca să redăm țării și Coroanei, într'o operă înălțătoare de creațiune pozitivă, puternicul sprijin al partidului național-liberal“.

Vom vedea dacă chemarea sa va fi ascultată. Deocamdată, d. Vintilă Brătianu nu s'a sfiit să-și îndeplinească rolul de călău în propria sa familie, aruncând anatema asupra dlui Gheorghe Brătianu și excluzându-l din partid. Dacă d. Gheorghe Brătianu ar fi fost fiul său, d. Vintilă Brătianu ar fi procedat, desigur, la fel, parodiind furia lui Petru cel Mare al Rusiei, care și-a trimis la moarte propria progenitură...

D. Vintilă Brătianu ține să-și lege numele de cele mai monstruoase anomalii din istoria noastră politică. Actul dela 4 Ianuarie, prin care un fiu de Rege a fost silit să renunțe la moștenirea ilustrului său Părinte, nu i-a fost de-ajuns. Revizuirea nedreptății săvârșite atunci l'a determinat să se arunce cu aceeaș pornire împotriva rudelor sale proprii. În analele partidului liberal afurisenia aruncată la 7 Iunie 1930 împotriva nepotului de fiu al marelui Ion Brătianu, va rămâne ca o cruzime de neînțeles, care se va întoarce, de-a bună seamă, împotriva celui ce-a săvârșit-o.

Nici revizuirea acestui act nu se va putea evita, căci un conducător apucă de multe ori pe drumuri greșite, dar vremea vine totdeauna să-i rectifice eroarea...

GH. CĂRĂMIDĂ

Reîntoarcerea principelui Carol

Se va scrie cândva, nu peste multă vreme, fără patimă și fără voite răstălmăciri, povestea plecării silite a principelui Carol, moștenitorul tronului României. În mijlocul bucuriei de astăzi a poporului, care și-a regăsit pe Regele său firesc, nu ne preocupă decât fapta hotărâtă a reîntoarcerii.

E mai presus de orice îndoială, că pribeagul fiu de Domn, în chinuitorul său exil, n'a încetat nicio clipă să se gândească la țara sa lăsată departe, ale cărei frământări îngrijitoare le-a urmărit cu un ochiu atent. Ar fi greu de precizat, deci, momentul în care s'a hotărât să revie între ai săi. De-a bună seama, speranța aceasta nu l'a părăsit nicicând.

Întâlnirea avută, pe la mijlocul lunii Aprilie din acest an cu d. general Averescu într'o mică localitate dela granița elvețiană, s'ar părea că a fost hotărâtoare pentru neîntârziata punere în aplicare a unui proiect scump inimii sale. Principele Carol a putut să afle din gura singurului fruntaș al vieții publice din România-întregită pe al cărui cuvânt putea să se bazeze cu încredere, că poporul său, sătul de experiența unei cărmuiri haotice, îl așteaptă și îl dorește, ca o unică mântuire, pe calea care ar fi dus alminteri, spre destrămarea.

Din ziua aceea, viitorul Rege avea motive temeinice să creadă, că întoarcerea sa n'avea să însemne numai recucerirea unui drept uzurpat, ci o mare și deplină sărbătoare obștească, pe care nici ridicola îmbufnare a unora, nici meșteșugurile reticente ale altora, nu mai erau în stare s'o umbrească. Actul a fost sancționat de simțământul sigur al instinctului național, de însufleșirea vijelioasă a armatei în așteptarea șefului ei tradițional, și, mai presus de orice, de imperativul necesităților istorice, pe care câțiva oameni aleși au știut să le descifreze la timpul cel mai potrivit.

Pe cei întârziați, istoria nu-i așteaptă...

* * *

Peripețiile emoționantei călătorii pe aripile albastre ale aerului, la capătul căreia se afla o Coroană fără stăpân, merită să fie cunoscute.

Ni le-a povestit aviatorul francez Lallouette, pilotul care a condus pe Regele Carol în țară. Iată câteva amănunte:

— Sâmbătă 31 Mai, spre seară, d-l Treillard director general al casei Farman din Paris a primit vizita căpitanului aviator Nicolae Pop, inginer, atașat pe lângă misiunea aeronauticei române din capitala Franței.

Căpitanul propuse casei Farman închirierea unui avion de turism necesar unei misiuni speciale, ce urma să transporte imediat în România documente privitoare la apărarea națională. Intre alte condițiuni, căpitanul aviator prevedea o escală la München, unde trebuia îmbarcat încă un pasager.

Contractul a fost imediat încheiat iar Luni 2 Iunie s'au făcut toate preparativele în vederea decolării, plecarea fiind proiectată pentru Marți după amiază. Intretimp intervenise o mică amânare, ce mi-a fost comunicată de căpitanul aviator, astfel că plecarea noastră a fost în urmă fixată pentru ziua de Joi 5 Iunie.

Miercuri seara am stabilit cu căpitanul ruta prevăzută de casa Farman: Paris-München-Zagreb-Belgrad-București, cu escală la München.

Sosiți la München am tras la „Regine Palace Hotel”. Aici, căpitanul a rămas în fața hotelului așteptând până la ora 1 noaptea comunicări din partea călătorului ce trebuia să se îmbarce. Am fost impresionat de această întârziere prin contagiune.

La ora 1 noaptea căpitanul a revenit la hotel, comunicându-mi că plecarea va avea loc a doua zi de dimineată.

Intretimp dădusem dispozițiuni pentru aprovizionarea aparatului. Preparativele acestea au fost efectuate de către Lufthansa. Avionul a fost prevăzut cu o provizie de 100 litri benzină. Aceasta pentru că nu doriām să aterisăm în Ungaria, unde nu avem autorizație de zbor și, mai ales, pentru că nu vroiam să mai aterisăm înainte de frontiera românească.

Plecarea fiind stabilită, Vineri dimineata, la orele 5.45, am părăsit, împreună cu căpitanul Pop „Regine Palace Hotel” și cu un automobil ne-am îndreptat spre „Schweizer Hof” unde era găzduit „pasagerul” nostru. După câteva minute de așteptare, „pasagerul” a coborât și a luat loc pe aceeaș banchetă între căpitanul Pop și mine. Căpitanul a refuzat să-mi accepte altă poziție în automobil urmărind neconștient să mă împiedice de a vedea pe „pasagerul” nostru. Acum îmi explic pentru ce călătorul ce s'a îmbarcat la München a fost așezat pe aceeaș banchetă între mine și căpitan. Tot misterul acesta m'a frapat, dar din discreție, n'am încercat să aflu cauzele expediției. În aceste condițiuni am părăsit hotelul „Schweizer Hof”, îndreptându-ne spre aeroport.

Am decolat la München la orele 6.45 în condițiuni bune luând direcția Viena. Deasupra munților Pădurei Negre însă am avut de luptat cu o atmosferă extrem de defavorabilă. După 3 ore de zbor am lăsat în urmă noastră capitala Austriei, îndreptându-ne spre Cehoslovacia.

Din cauza unui vânt puternic pe care l'am avut în fața noastră, am fost nevoit să fac uz de provizia de benzină și un sfert de oră după trecerea Bratislavei am aterisat la câmp. Nici aici n'am putut vedea destul de bine pe „călătorul“ nostru, deoarece pe de o parte eram ocupat cu alimentarea motorului, iar, pe de altă parte, căpitanul păstra aceeași atitudine și poziție ca și până atunci.

Efectuând ravitalierea am plecat imediat, luând direcția Budapestei. Din pricina unui vânt extrem de puternic am zburat la o altitudine de 150—200 metri. Din cauza acestui vânt, care a consumat aproape întreaga provizie, am întrezărit, cu emoție, necesitatea unei noi ravitalieri.

Trecerea frontierei românești am recunoscut-o prin zgomotul și bucuria pe care au manifestat-o cei doi călători ce și aveau locurile în spatele meu.

Cu toate protestările energice și violente ale căpitanului, prudența m'a silit să aterisez la un kilometru de Oradea pentru a oferi motorului ulei și benzină.

Aterisind la orele 7, căpitanul mi-a spus, cu emoție: Grăbiți căci aveți la bord pe A. S. Regală Principele Carol și orice întârziere în sosirea noastră trebuie, negreșit, evitată. Avionul se găsea la câteva sute de metri de cazarmile Oradei și imediat după aterisaj un mare număr de soldați s'a apropiat de avion. Căpitanul declinand calitatea sa, a făcut imediat, cu ajutorul soldaților veniți, poliția avionului, înșiruiind pe o rază de 10—15 metri pe cei veniți spre a evita aglomerarea.

În timp ce făceam reaprevizionarea, un avion — al căpitanului Cristescu, — care supraveghea la frontieră sosirea noastră, ne-a zărit și aterisând lângă noi ne-a dat imediat uleiul necesar motorului, aceasta pentru că, între timp, se adunase lume multă iar dorința noastră era să atingem cu Farmanul nostru Clujul.

Am decolat, dar din nefericire, după un zbor de 50 km. am aterisat la o distanță de 90 km. de Cluj din cauză că vântul puternic pe care l'am întâmpinat consumase întreaga cantitate disponibilă de benzină. Aterisagiul forțat a întâmpinat dificultăți deosebite din cauza terenului accidentat și a lanurilor de grâu ce puteau oferi ca surpriză prezența unui șanț, când aparatul ar fi eșpotat sigur.

Pe când lucram la motor, M. S. se plimba printre săteni. Peste câteva minute avionul căpitanului Cristescu trecea deasupra noastră și nevăzându-ne s'a îndreptat spre Cluj.

Am plecat imediat în căutarea benzinei. La înapoiere n'am mai găsit de cât pe căpitanul Pop. M. S. plecase cu avionul căpitanului Cristescu, care întretimp se înapoiasese de la Cluj.

Am aflat că în timp ce lumea se adunase în jurul aparatului nostru scos din lanuri și transportat cu ajutorul sătenilor pe un loc mai propice decolajului, totuși foarte scurt și deopotrivă de periculos, apără în zare un avion. Era acel al căpitanului Cristescu ce se înapoia de la Cluj.

Sătenii au fost foarte bucuroși și prin semne repetate au atras

atenția căpitanului Cristescu asupra avionului aterisat. Căpitanul Cristescu să abătu spre dreapta și atunci s'a știut că el observase aparatul aterisat. După o serie de cercuri, căpitanul Cristescu văzu terenul pe care trebuia să coboare și printr'un act de desăvârșit curaj el rade vârful pomilor, se prinde cu roțile de pământul plin de gropi și după 100 metri avu prezența de spirit de a stinge motorul și a opri aparatul la 2 metri în fața unui mare șanț.

Punerea în mișcare a motorului s'a făcut cu multă greutate și aceasta nu fu fapt îndeplinit decât după 35 de minute. Atunci M. S. îmbracă haina de piele și se îmbarcă în avion.

Când avionul căpitanului Cristescu decolă, căpitanul Pop, care rămase cu Farmanul nostru anunță sătenilor: „Acela care se sui în aeroplan e M. S. Regele Carol II“. Uralele începură, sătenii, cu lacrimii în ochi, sărutară pământul de unde se ridicase avionul Cristescu și cercetau cu emoție și cu sfințenie Farmanul cu care M. S. venise de la München.

Am aprovisionat imediat Farmanul nostru și am plecat spre Cluj. Aci am aflat că M. S. după ce fusese sărbătorit de corpul ofițeresc a plecat imediat la București cu avionul pilotat de căpitanul Opreș.

* * *

Celelalte fapte sunt cunoscute. Sosirea la București în plină noapte a principelui Carol, întâlnirea mișcătoare cu principele Nicolae, însufleșirea trupelor din Capitală, audiența imediată a dlor general Averescu și Octavian Goga la Cotroceni, — toate s'au precipitat cu o repeziciune de fulger. Un singur om, surprins de evenimente, neștiind în primul moment ce atitudine să ia, a șovăit, s'a lansat, ca de obicei, în abilități mărunte, și a încercat să pertracteze cu noul Suvăran. Acesta a fost d. Iuliu Maniu. Șeful partidului național-tărănist, închipuindu-și că poate să stăpânească evenimentele cu formulele sale în doi peri, a oferit succesului firesc al Regelui Ferdinand un loc în Regență, alături de d. C. Sărăteanu...

Dar țara întreagă a aclamat a doua zi pe Regele Carol al II-lea, n mijlocul unei bucurii frenetice, pe care nicio socoteală de tarabă nu putea s'o stăvilească.

* * *

Un document

— Declarația partidului poporului asupra restaurării Regelui Carol al II-lea —

În ședința istorică a Camerei dela 7 Iunie 1930, dl Octavian Goga a citit următoarea declarație a partidului poporului:

„Este pentru a treia oară, când partidul poporului se rostește asupra problemei de succesiune la tron, după moartea Regelui Ferdinand.

Prima declarație s'a făcut din partea noastră cu prilejul prezentării renunțării la tron a A. S. R. Principele Carol, a doua la 7 Februarie 1927 și a treia azi, când partidul poporului conștient de însemnătatea istorică a momentului, se declară în mod ferm pentru revizuirea acestui act, cu toate consecințele firești de ordin constituțional, ce decurg din această nouă atitudine.

Partidul poporului, la actuala lui hotărâre se găsește într'o linie de consecvență logică cu declarațiile sale anterioare.

Dacă la 1927 n'am putut accepta propunerea unei revizui, aceasta se explică prin cele două motive puternice, invocate de noi, mai întâi: nu puteam admite cum ni se cerea atunci o schimbare în această chestiune din partea unui consiliu de coroană, care nu este un factor constituțional încadrat în legile țării, și al doilea: nici un fapt nou nu se produsese, care să justifice o revenire asupra declarațiilor făcute cu privire la actul inițial.

La 4 Ianuarie 1926, am avut în fața noastră două manifestații categorice: pe de o parte renunțarea la tron a A. S. R. Principele Carol, pe de altă voința Suveranului, care sancționa această renunțare. Partidul poporului s'a văzut dator să le respecte pe amândouă.

Azi, situația este cu desăvârșire schimbată: avem probe palpabile, că în cursul vremii, în sufletul de părinte și în rațiunea de stat a Regelui Ferdinand, au intervenit orientări, care turburau cu totul punctul de vedere al primelor sale decizii.

Tot astfel, A. S. R. Principele Carol revine asupra declarațiilor sale și cere însuș ratificarea acestei modificări din partea Corpurilor legiuitoare.

În fața faptelor noi, judecata noastră se înclină, mai ales, că partidul poporului, pipăind înainte pulsul evenimentelor printr'o anchetă pe tot cuprinsul țării, a verificat nestrămutata dorință a neamului de a-și pune toată încrederea pentru viitor în mâinile viguroase ale Principei Carol, simbolul de unitate națională și de autoritate în cârmuire, atribute atât de scumpe sufletului nostru, dornic de consolidarea statului, și a dinastiei, ce se confundă cu destinele noastre.

România nouă, vast patrimoniu de rodnice energii, își cere prin toate instinctele sale de viață un punct de rezim ferm în străduințele sale de muncă.

Evocând imaginea strălucită a celor doi Regi înaintași, țara noastră își cere stăpânul bun și drept, care, învățând din gloria străbună și din înțelepte pravili de demult, să împlinească aureola de mâine.

Ascultând deci voința țării și urmând impulsul dreptei noastre chibzuinți, neumbrită de pațimi, cu gândul îndreptat spre o perioadă proaspătă de pace și belșug, zicem din adâncul inimei: „Să trăești Sire, ani mulți, spre binele celor mulți!”

Cronica politiceii interne

Criza de guvern

Acum, după ce criza de guvern s'a rezolvat, am avea dreptul să ne întrebăm dacă ea a existat într'adevăr. Pentru spectatorii superficiali ai vieții noastre publice, s'ar părea chiar, că totul s'a redus la un joc al iluziei optice. D-1 Iuliu Maniu a ieșit, prudent, pe o ușe, și s'a întors, zâmbitor, pe cealaltă...

Regelē Carol a voit, însă, în chip sincer, să realizeze o concentrare a tuturor partidelor de ordine, în jurul unui program unic de guvernământ. A fost o înaltă dorință, exprimată foarte limpede, care, din nefericire, nu s'a putut îmfăptui. Consultările cu diferite personalități politice au durat cinci zile încheiate, scoșând la iveală toate părerile și epuizând toate soluțiile. Dificultatea principală a izvorât din însăș aspectul de astăzi al configurației parlamentare. Suveranul voind, pe de o parte, să evite o nouă campanie electorală, și socotind, pe de altă parte, că nu poate proceda imediat la împrăștierea actualelor Corpurilor legiuitoare, care l'au aclamat cu atâta însuflețire, doritul guvern de concentrare ar fi fost dintru început la discreția majorităților național-tărăniste, făcând imposibilă orice conlucrare rodnică între Camera unui partid și banca ministerială populată cu reprezentanți ai tuturor partidelor.

D-1 Iuliu Maniu, dispus ca totdeauna să tragă palpabile profituri personale din orice situație încurcată, a simțit cu șira spinării avantajele unui fericit concurs de împrejurări, și, rând pe rând, s'a prefăcut că primește ideia unei colaborări cu adversarii, s'a declarat

apoi prea surmenat pentru o sarcină atât de grea, ca să sfârșească prin a reconstitui, cu mici modificări de persoane, acelaș guvern pe care întoarcerea principelui Carol l'a surprins (acesta-i cuvântul just) în plin proces de descompunere lăuntrică. Șeful partidului național-tărănist, căpătând convingerea, că Regele Carol nu voiește să-și inaugureze domnia printr'un decret de dizolvare, a cochetat cu puterea, făcând zâmbre, simulând migrene și afectând o false modestie, care de multă vreme nu mai înșală pe nimeni. Sunt oameni, șireți nevoie mare, cari au adoptat odată pentru totdeauna tactica învârtă-bilă de a exprima simțăminte exact potrivnice celor lăuntrice. Pe aceștia nu-i tocmai greu să-i ghicești. E destul să știi, că se prefac în fiecare clipă...

Cei cari au urmărit peripețiile schimbătoare ale așa numitei crize trebuie să recunoască, cinstit, că numai d-l general Averescu, șeful partidului poporului, și-a rostit dela început, cu o nedesmințită sinceritate, întreg gândul său, fără reticențe și, mai ales, fără planuri ascunse. Fostul președinte al Consiliului, cunoscând prea bine moravurile politice dela noi și având el însuș experiența unei cărmuirii în colaborare, s'a pronunțat categoric împotriva ispititoare formule a concentrării, nu pentru că ideea unei destinderi a pațimilor nu i-ar surâde, ci fiindcă nu vede posibilă o conlucrare fertilă a unei echipe împestrițate, ale cărei elemente componente sunt destinate dinainte să se deteste reciproc. D-l general Averescu nu crede decât în puterea de organizare a cărmuirilor omogene, însufleșite de acelaș avânt constructiv și îndrumate de aceeaș disciplină. S'a declarat gata să ia asupra sa răspunderea situației, dar, intrucât îi repugnă robul de pețitor al puterii, n'a avut nimic împotriva unei reveniri la cărmă a d-lui Iuliu Maniu, unica rețetă posibilă cu păstrarea Parlamentului național-tărănist.

Se înțelege dela sine, că șeful partidului poporului nu crede în durabilitatea unei asemenea încercări. Dl Iuliu Maniu nu se va întoarce, ca sfetnic al noului Suveran, nici mai energic, nici mai pri-ceput, decât s'a arătat în decurs de doi ani subt răposata Regentă. Aceiaș slăbiciune, acelaș ridicol și aceleași betesușuri vor ieși la iveală, menținând aceeaș desorientare, acelaș dezechilibru și aceleași desamăgiri. Problema mântuirii principiului de autoritate rămâne în picioare. Suferința economică de asemenea. Dificultățile de ieri nu se vor împuțina, ci se vor înmulți. Căci nu se va întâmpla minunea, ca soluțiile dovedite până acum nepuțincoase, să se prefacă dintr'odată într'un leac fără de greș. Guvernul național-tărănist era în pragul prăbușirii inevitabile când Regele Carol s'a suit pe tronul României. Acest eveniment, așteptat cu nerăbdare tocmai din pricina primejdiei deslănțuite de o cărmuire nepricepută, i-a lungit puțin zilele, printr'o întorsătură paradoxală a lucrurilor. Nu-l va ajuta, însă, să înfăptuiască o operă, pentru care s'a dovedit incapabil.

Criza de guvern, cum am spune, a fost — formal — rezolvată. Criza politică, în niciun caz, — nu!

Dlul Iuliu Maniu i-a plăcut totdeauna să se împăuneze cu acțiuni, pe care nu s'a gândit, ori n'a fost în stare niciodată, să le săvârșească. Fostul președinte al Consiliului dirigent personifică în istoria politicej românești fabula muștei, care se întoarce dela arat. În ceasurile de memorabilă emoție a adunării dela Alba Iulia, când zeci de mii de fărani porniseră de-alungul văilor Ardealului să strige până în înaltul cerului dorința lor veche de-a se uni cu Țara, d. Iuliu Maniu a apărut de undeva de lângă un tun părăsit pe frontul de la Piave, cu un discurs lănced și lipsit de vlagă, ca să poată spune mai târziu, că România-intregită nu se datorește, nici cărturarilor cari au ținut vie flacăra speranței în triumful final, nici celor 800 mii de vieți jertfite pe câmpul de luptă, ci exclusiv înțelepciunii sale de ultimă oră, care a avut buna inspirație să nu se opună prea mult valului irezistibil al însuflețirii populare.

Răsfoiți orice număr din colecția ziarului *Patria* din Cluj și veți vedea, că ați fi rămas și astăzi robi netrebnici ai Habsburgilor, dacă șeful partidului național-tărănist nu și-ar fi rostit cuvântarea la 1 Decembrie 1918, și dacă nu s'ar fi raliat în ceasul al unsprezecelea la punctele celuilalt președinte, Wilson.

Povestea se repetă astăzi. Agenții partidului național-tărănist cutreeră satele, anunțând tuturora, că Regele Carol a fost adus în țară de d. Iuliu Maniu, așa cum — să fim ierțați pentru comparație — orice impresar priceput prezintă publicului, la momentul potrivit, o celebritate artistică la modă. Obrăznicia nu s'a transmis numai din gură în gură, ca un secret prețios de familie, ci s'a lăfit câteva zile de-arându-l în foile guvernamentale, nedelicată și mincinoasă, fără niciun respect pentru simplul și curatul adevăr. Iată-l, deci, pe oratorul searbăd dela Alba-Iulia în postură de restaurator al Suveranului dorit, care, firește, nu putea să nu arate, după ce lovitura a reușit, întreaga sa recunoștință salvatorului său...

Cu asemenea mijloace degradante, pe care demagogia le folosește cu o complectă lipsă de pudoare, înțelege d. Iuliu Maniu să-și cârpească popularitatea, câștigată prin făgăduieli desmățate și grav compromisă printr'o guvernare uluitoare de stângace.

În declarațiile făcute ziariștilor străini, Suveranul a răspuns indirect acestor lăudăroșii ofensatoare, anunțând limpede, că întoarcerea sa în țară nu se datorește decât lui însuș. O fi priceput d. Iuliu Maniu? Și s'o fi dumirit, oare, marele public hrănit cu minciuni? Intrucât ne privește, noi cunoaștem foarte bine rolul, pe care fostul și actualul președinte al Consiliului a înțeles să-l joace în clipa hotărâtoare a revenirii principelui Carol. Deprins să perfracteze și cu Dumnezeu, d. Iuliu Maniu n'a reușit să adopte o atitudine hotărâtă în noaptea istorică, în care pribeagul fiu de Domn a coborât din văzduh, ca un Arhanghel izbăvitor. Cu gesturi de politețe zaharisită i-a urat bun sosii, după ce a constatat că orice opunere ar fi zadarnică, și, punând în funcțiune imediat tot arsenalul său de abilități zăbavnice, i-a

oferit Suveranului de astăzi un loc în Regență, ca să colaboreze la fericirea României într'un consiliu de trei, alături de d. C. Sărățeanu, cumnatul dlui Mihai Popovici și unchiul, prin alianță, al întregului partid național-țărănist.

Când se va face recapitularea, clipă cu clipă, a acelor ceasuri decisive, nu se va trece cu vederea nici acel faimos consiliu de miniștri, în care d. Iuliu Maniu a pus la vot ghicitoarea: Rege sau Regent? Și nu se va uita, că același d. Iuliu Maniu, sfetnicul de astăzi al Suveranului, a preferat să treacă atunci pentru câteva zile cârma dlui Gh. Mironescu, nevoind să-și calce, chipurile, jurământul depus Regelui Mihai... S'a spălat, ca Pilat din Pont, pe mâini, având aerul că se retrage în culise pentru a aranja deacolo întreaga punere în scenă! •

Musca se întoarce acum dela arat. După ce a încercat să se eschiveze, d. Iuliu Maniu ni se înfățișează astăzi ca mântuitor al Coroanei. Omul acesta trăiește numai din legende. Ar fi vremea unei desmeticiri generale...

Vremurile noi

Nu se poate tăgădui, că revenirea Regelui Carol a deșteptat noi speranțe în sufletul poporului, deschizând ca printr'un miracol perspectiva unor mari și hotărâtoare prefaceri. Guvernul dlui Iuliu Maniu care seamănă grozav cu o supă încălzită, nu va fi în stare să corăspundă acestor așteptări.

Niciodată n'a existat un descord mai categoric și mai evident între idealurile mărturisite ale unui Suveran și posibilitățile creatoare ale sfetnicilor săi. Regele Carol al II-lea dorește consolidarea unității naționale, înzestrarea armatei și refacerea economică a țării. Guvernul dlui Iuliu Maniu îi ofere legea administrativă care împarte România în șapte provincii, amintirea maltratării invalizilor pe străzile Capitalei și spectacolul sărăciei generale. Suveranul tinde la restabilirea principiului de autoritate, iar sfetnicii săi de-acum sunt exponenții incurabili ai celei mai agresive anarhii. Sfârșitul, după părerea noastră, va fi de neînălăturat.

Vremurile noi, prin urmare, n'au sosit încă. Generalul Averescu, liniștit și încrezător, își așteaptă ceasul...

ALEXANDRU HODOȘ

Cronica politice externe

— Străinătatea și evenimentele din România. —

Presă străină, făcându-se ecoul opiniei publice și al cercurilor politice din diferite țări, a înregistrat cu liniște și obiectivitate vestea întoarcerii Regelui Carol. Ne vom mărgini să reproducem aci câteva din comentariile ziarelor franceze, engleze și italiene, în rândul cărora nu s'a manifestat, de altfel nicio notă discordantă.

Trimisul special al marelui cotidian *Le Matin*, d. J. Sauerwein, care a obținut și un interview cu noul Suveran, a comunicat următoarele impresii: „Adesea în cursul anchetelor mele m'am găsit în țări cu revoluții, lovituri de stat, în România însă nimic din toate acestea, pentru simplul motiv că aci nu este vorba nici de lovitură de stat, nici de revoluție, ci numai de întoarcerea moștenitorului legitim al tronului, după o existență dramatică cu multe complicații familiare“. D. Sauerwein vorbește apoi despre calitățile românilor, de bogăția acestei țări în ciuda aparențelor care o înfățișează ca o țară săracă, și de veselia ce domnește în toată țara dela întoarcerea Regelui, primit cu nespusă încredere. Relevă declarațiile Suveranului, împăciuitoare pentru toți, bunele raporturi ce domnesc acum între toți membrii familiei regale, trecând apoi la atitudinea partidelor politice față de noul Rege.

D. Sauerwein termină scriind că „niciodată un Suveran nu și-a avut destinele în mâinile sale proprii, așa cum le are azi Regele Carol al II-lea. Totul depinde de El în România, care are azi atâta nevoie de reconstrucție și organizare“.

Nu mai *Le Quotidien*, cunoscuta gazetă de stânga, pune unele întrebări, în așteptarea unei clarificări a situației politice din România: „Noul Rege va fi un democrat sau un autocrat? Care îi sunt vederile în materie de politică externă? Care îi sunt intențiile cu privire

la constituție? Care îi sunt principiile economice? Iată chestiuni importante care se pun azi și mai ales în viitor. Nu ne temem că România va înceta de a fi prietena noastră și aliata noastră, dar dorim să avem în Orient prieteni cuminiți; de aceea așteptăm dela noul Rege să-și respecte poporul și să iubească pacea“.

La rândul său, d. Marcel Dunan, trimis special al popularului *Petit Parisien* scrie: „Dela granița maghiaro-română am găsit toată țara pavoazăată, gări, sate, trenuri... Sufletul românesc este profund mistic și după minunea care a realizat România Mare, dublând vechiul Regat prin victoria aliaților, el n'a încetat de a aștepta pe Acel dela care speră prosperitatea și belșugul. Marea popularitate a național-tărăniștilor i-a adus la putere; stabilizarea financiară efectuată sub sfaturile francezilor Rist și Auboin, constituie o bază reală, din nenorocire însă bogata recoltă a anului trecut n'a putut fi valorificată din cauza scăderii prețurilor pe piețele mondiale. In fața unei noi crize poporul a așteptat un nou salvator, pe care-l vede azi in persoana Regelui“.

* * *

Presa engleză este unanimă în a recunoaște că succesul revenirii Regelui Carol e mult mai ușor decât și-ar fi putut închipui chiar partizanii săi.

Times scrie: „Formarea cabinetului de coaliție dorit de Rege va lua timp datorită prea marelui preferenții a unor grupe de partizani. Apoi se așteaptă lichidarea liberală, d. George Brătianu pornind neîndoios un proces de desintegrare a partidului, a cărei deplină extindere nu se poate prevedea momentan“.

Daily Telegraph deasemenea anunță acest eveniment. Ziarul mai anunță decizia d-lui Barbu Știrbey de a părăsi țara definitiv, iar într'un articol de fond spune textual: „Drama dinastică română a luat deja caracterul unei cuminte restaurări politice. Se dovedește că dificultățile pretinse, erau complect iluzorii. Elanul entuziast a șters orice inconvenientă. Trecerea de partea Regelui a unei mari părți din partidul liberal e încoronarea succesului unei dramatice lovituri“.

Daily Herald scrie: „Regele e o mână de fier“.

Daily Mail anunță formarea unui nou partid liberal, sub șefia d-lui George Brătianu și califică toată situația ca satisfăcătoare.

Daily Telegraph scrie următoarele: „Chestiunea dinastică română pare a fi luat de pe acum caracterul sobru al reajustării politice. De pe acum toată lumea își dă seama că dificultățile ce se bănuiau a bara calea succesului Regelui Carol erau cu totul iluzorii“.

* * *

Privitor la evenimentele din România, la proclamarea M. S. Regelui Carol, ziarele italiene continuă a păstra o atitudine favorabilă și plină încredere.

Ziarul *Messenger*, într'un articol de fond consideră evenimentul drept concluziunea logică a unei situații nesigure, care trebuia să se termine. Manifestația Parlamentului și a întregului popor — scrie ziarul citat — dovedește reperișura favorabilă pe care întoarcerea M. S. Regelui o va avea asupra vieții naționale românești. Pozițiile României și pozițiunea sa geografică îi atribuie o funcțiune delicată și importantă în mijlocul Europei Orientale. Latinitatea ei îi crează o condițiune privilegiată, dar și o mai mare răspundere între popoarele balcanice.

Pacea Europei Orientale nu poate exista fără a se dori liniștea internă a României.

Italia vede cu simpatie verificându-se actualele evenimente, care conduc România către normalitate și unitate sa morală.

Pe de altă parte, ziarul *Piccolo*, de asemenea în articolul de fond intitulat „Regele în mijlocul poporului său”, subliniază înapoierea la normalitate, afirmând că în politica internă a unei țări, importante sunt voința națională și faptele elementare cari conduc popoarele pe calea dreaptă a dezvoltării lor.

„Nu trebuie să se țină seama de actul solemn dela 4 Ianuarie, care n'a avut niciodată consimțământul marilor mase populare. Străinul respectuos de voințele naționale ale celorlalte popoare, nu caută în luptele lor politice interne, mijloace de penetrațiune nepermisă în politica lor.

„Italia salută deci cu cordialitate evenimentele românești, văzând în ele dovada consolidării și independenței internaționale a României.

„Noul Rege e tânăr și popular printre tineri și în armată. A trăit ca simplu cetățean, adâncind sensul vieții colective, și s'a înapoiat în patrie, după ce prin multe experiențe a cunoscut oame-nii și a prețuit prieteniiile. Va aduce deci, un spirit viu și totuși matur în noul regim al României. Li dorim domnie robustă și fericită“.

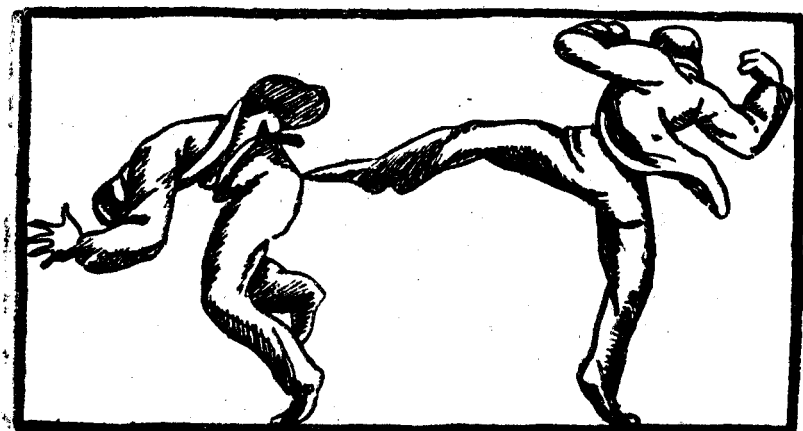
Ziarul arată apoi că M. S. Regele Carol s'a întors în țara sa, dorit de popor și într'un moment când cei ce se opuneau la întoarcerea sa amenințau Dinastia în însăși existența sa.

Ziarul face apoi un scurt istoric al etapelor prin care a trecut România dela război încoace, arătând marile resurse morale și moderne ale țării și termină afirmând că „M. S. Regele Carol apare ca adevăratul Rege în mijlocul poporului său“.

* * *

Toate aceste comentarii, ca și cele publicate de presa celorlalte țări vecine, dovedesc până la evidență, că restaurarea monarhică din România, nu numai că nu-i socotită peste hotare ca o zguduire cu consecințe neprevăzute, dar a fost salutată din primul moment ca o fericită reintrare în evoluția normală a vieții noastre constituționale.

P. V. R.

GAZETA RIMATĂ

Accidente...

Stătea la cârma țării Generalul,
Pusese pază bună la hotare,
Și mersul sorții noastre-a tuturor
Era călăuzit de-o mână tare.
Era belșug și liniște în țară,
Un timp prielnic muncii creiatoare,
Și-un soare darnic își vărsa lumina
De-asupra lanurilor noastre roditoare...
Atunci, din bun senin, pe negândite,
— Incerc și-acum să-mi potolesc obida —
In creștetul cârmaciului pe valuri
Căzu, o armă lașe, cărămida!

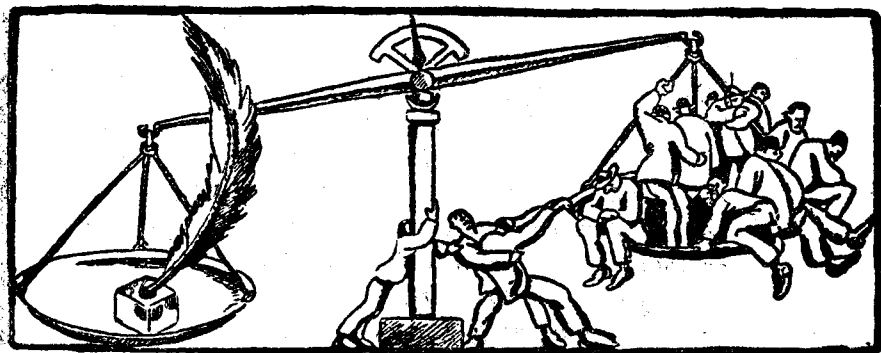
Trecu, de-atunci, o vreme 'ndelungată,
Și bietul meu popor, mai mult în silă,
Avu să'ndure trista cârmuire
A gâdelui întunecat, Vintilă.

In gândul lui, cuprins de negre văluri,
Se bucura de fapta ce făcuse,
O biruință-atât de lesnicioasă
A urii sale, nu mai cunoscuse...
Dar, iată că se 'ntoarce roata sorții:
— Aduce ceasul ce n'aduce anul —
Pe capul celui ce-a urzit în umbră,
S'a năruit, din ceruri, Caraimanul...

Vor trece, iarăș, zile 'nvolburate,
Și pleava țării vântul o s'o ducă,
Nu sunt profet, dar adevăr zic vouă,
Că va veni și rândul lui Ghiulucă.
Zadarnic ne surâde la răscruce
Cu chip făfarnic, indoit de șale,
Ca banul șters și calp, ce nu mai umblă,
Sfârși-vor șiretlicurile sale...
In urma lui n'are să plângă nimeni,
— O farsă nu se 'ncheie 'n tragedie, —
O să-l găsiți pe domnul președinte
Strivit în drum de propria-i prostie!

ION NEGOIU

— Cioban pe fostele hotare dărâmate —

ÎNSEMNĂRI

Principele Nicolae. — În clipa istorică, așteptată cu nerăbdare de întreaga țară, a reîntoarcerii Regelui Carol, un sentiment unanim de caldă admirație s'a îndreptat din inima tuturor spre persoana principelui Nicolae, a cărui dragoste frățească și a cărui minunată loialitate a adăugat un accent de mare valoare morală unui eveniment îndeplinit sub poruncă destinului. Principele Nicolae rămăsese, în mijlocul frământărilor deslănțuite după moartea Regelui Ferdinand, singurul reazim bărbătesc al Coroanei, spre care se îndreptau toate privirile bunilor patrioți, cu deosebire ale armatei, lipsită de șeful ei firesc. Înaltul Regent de ieri, solicitat de atâtea propuneri lingușitoare ale răzvrățiților de astăzi, ar fi putut să năzuiască spre cele mai ridicale culmi ale măririi. Ar fi putut să strângă în mână să ținerească toate frânele puterii. Ar fi putut să ralieze în jurul său toate îngrijorările unor oameni hotărâți a pune ordine în haosul unei țări fără stăpân. Ar fi putut râvni să domnească.

El, însă, nimic n'a dorit pentru sine însuși. Demonul vanității nu l'a cercetât. Fructul părguit al unei glorii de uzurpator nu l'a ispitit. Nicio clipă nu s'a gândit să încerce o faptă, pe care conștiința sa nu putea s'o închipuie măcar. A privit în ju-

jul său, a văzut cum moștenirea scumpă a înaintașilor săi amenință să se destrame, cum oameni culeși de pe stradă s'au instalat, indezirabili, sub purpura mantiei regale, a priceput primejdia, și, din tot sufletul său deschis, curat, cavaleresc, a ieșit cu brațele deschise întru întâmpinarea adevăratului șef al Dinastiei, Suveranul legitim al României întregite.

Revederea dintre cei doi fii ai Regelui Ferdinand, după o despărțire de patru ani, a adăugat momentului solemn o notă de înduioșătoare umanitate, care, departe de a micșora înțelesul profund al restaurării, l'a sfințit odată mai mult cu aureola pură a iubirei adevărate. Cine a văzut trecând, sub larga îmbrățișare a cerului albastru de Iunie, în mijlocul nesfârșitelor aclamații ale mulțimii din Capitală, pe Regele Carol, liniștit și sigur pe sine, alături de principele Nicolae, cu ochii strălucitori de bucurie, a putut să înțeleagă solidaritatea indisolubilă dintre cei doi frați, înfiorați de marea taină a legăturilor de sânge. În cursul audienței acordate deunăzi reprezentanților presei din lumea întreagă, Regele Carol a ținut să spună acest singur cuvânt asupra întoarcerii sale: „*Mi s'a pus întrebarea, cui îi datoresc în cea mai mare parte întoarcerea mea. Vă pot declara, că ea a*

fost hotărâtă de mine insumi. Țin, însă să aduc fratelui meu, principele Nicolae, care mi-a dat un sprijin moral însemnat, expresiunea afecțiunii mele. *Il consider ca pe cel mai scump și mai fidel colaborator al meu*”.

La o răscruce decisivă din existența României-întregite, principele Nicolae a intrat în istorie ca un simbol al loialității, învăluit în nimbul iubirii de frate. Au fost greșiți însă cei, cari au voit să compare atitudinea sa cu aceea a îndrăznețului Li-cian Bonaparte în ziua loviturii dela 18 Brumar. Căci orice umbră de aventură a fost cu desăvârșire străină de pregătirea zilci de 7 Iunie 1930, când țara noastră, după o penibilă perioadă de provizorat nepriceput, a reintrat în ritmul firesc al desvoltării sale.

„Carliști”. — Regele Carol al II-lea, dorit și așteptat de întreaga suflare românească, n'a figurat nicio clipă în postura unui pretendent la Coroana ce i se cuvenea. De aceea, în istoria politică a României nu s'a pomenit și nu poate să fie vorba despre existența unui așa numit partid „carlist”. Vorba a fost născocită într'un moment de proastă inspirație a acelor, cari, în dezacord cu simțământul obștesc, au socotit că pot împiedeca o restaurare în drepturile sale a fiului Regelui Ferdinand.

Partidul liberal, până astăzi nemângăiat de cele întâmplate, ar voi să împartă țara în două tabere, dar încercarea a fost osândită dintru început, căci oricine se socotește astăzi în România apărător al principiului monarhic, nu poate să nu stea, cu trup și suflet, alături de Regele său. Dacă ar fi să ne întoarcem cu gândul la vremea când principele Carol aștepta, dincolo de hotare, clipa reîntoarcerii sale, am putea să spunem că așa numitul „carlism” constituie, pur și simplu, un anahronism. Dar ne gândim la unanimitatea cu care Suveranul a fost aclamat, dela Nistru pân' la Tisa și din Sătmăr până 'n Săcele, și socotim, fără nicio rețicență, că a vorbi astăzi de-

spre „carliști” și „anticarliști” însemnează a articula o idiotie.

Cei cari sunt împotriva Coroanei, re-publicanii de ultimă oră, să aibă, dacă pot, curajul nouilor lor năzuinți, dar să nu-și mascheze furia inventând epitele fără nicio noimă.

Regina Elena. — Încă un pretext vulgar, de care s'ar fi agățat cu gânduri ascunse pescuitorii în apă tulbure ai prefacerilor de astăzi, a fost înlăturat cu un gest înțelept de Regele Carol. A. S. R. Principeasa Elena, mama Mărici Sale Mihai, marele Voevod de Alba Iulia, se va numi de acum înainte Regina noastră. Iată actul regesc, care consacră acest fapt:

— „*Prin votul Parlamentului care anulează actele dela 4 Ianuarie 1926, Majestatea Sa Regele reintrând în drepturile Sale dela acea dată și având în vedere că desfacerea căsătoriei Majestății Sale a fost ulterioară, Majestatea Sa Regele autoriză ca Alteța Sa Principeasa Elena să poarte titlul de Majestate*”.

Se adeverește astfel, încă odată, făgăduiala dată de noul Suveran, că în sufletul său nu-și vor face loc decât simțăminte împăciuitoare. Restabilind armonia în mijlocul familiei regale, Regele Carol își exercită în chipul cel mai fericit misiunea sa înaltă de șef al Dinastiei române.

Intre Mamă și Fiu. — Credem nimerit să reproducem aci, fără niciun soi de comentariu, darea de seamă despre emoționata întâlnire dintre Regele Carol al II-lea și Regina Maria, întâmplată deunăzi în București.

Anunțându-se intrarea trenului în gară, M. S. Regele Carol, Măria Sa Voevodul Mihai, A. S. R. Principele Nicolae și Regina Elisabeta au trecut pe peron, urmași de asistență.

Trenul oprind în dreptul salonului regal, M. S. Regina a coborât repede din vagon, și vădit emoționată a făcut câțiva pași spre M. S. Regele Carol, care s'a

apropiat grăbit și luându-l mâna, a voit să l-o sărute.

M. S. Regina L-a oprit însă, L-a îmbrățișat și sărutat pe amândoi obraji.

A îmbrățișat și sărutat apoi pe Voevodul Mihai și pe A. S. Regală Principele Nicolae și a dat mâna cu Regina Elisabeta și cu înalții demnitari ai statului.

Când MM. LL., Măria Sa Voevodul și A. S. R. Principele Nicolae și-au făcut apariția pe scările ce dau în piața gării, miile de oameni L-au făcut o grandioasă manifestație de simpatie.

Publicul a rupt cordoanele și a năvălit în piață. Era o mare de capete. Automobilul regal, în care luaseră loc M. S. Regele, M. S. Regina Maria și Voevodul Mihai a fost înconjurat de public. Ovațiile și uralele nu mai conțineau. Automobilul și-a făcut cu greu loc prin masa compactă de oameni, cari aclamau. Pe tot parcursul, până la palatul Cotroceni, MM. LL. au fost viu ovacionate.

Mulțimea a înțeles, cu simțul ei instinctiv, emoția acestei revederi după o dramatică despărțire, prețuind urmările fericite care decurg pentru binele țării din înduioșătoare îmbrăntre Mamă și Fiu.

Odihna domnului președinte. — Agenția oficioasă „Rador“, care prin rostul său ar fi menită să înregistreze numai evenimente de o oarecare însemnătate, a transmis prin intermediul binevoitor al presei din Capitală, un mesaj al d-lui Iuliu Maniu, destinat poporului român. Am aflat astfel și noi, căci altă cale n'am fi avut, că d-l Maniu, care se găsește de 15 ani în cea mai agitată luptă politică și activitate publică fără cea mai mică întrerupere, ar avea nevoie imediată de un repaus de câteva luni.

Near fi foarte greu să precizăm motivele acestei mărturisite osteneli. Să fie, adică, domnul președinte, pentru întâia oară în viața dumisale, sincer? Noi cunoaștem, slavă Domnului, destul de bine activitatea publică și agitata luptă politică a

fostului președinte de Consiliu, și, mărturisind drept, în afară de multele sale călătorii pe linia București-Bădăcini, nu prea știm ce-a putut să-l surmeneze. Ce roade a lăsat în urma sa d-l Iuliu Maniu pentru a avea nevoie cu adevărat de odihnă? Unde sunt operele sale? Ce muncă creatoare a depus? În ce realizări și-a istovit puterea rezistenței sale sănătăți?

Să fim iertați pentru cruzimea noastră postumă; dar nu vedem nimic... Iată, întorcem paginile vremii cu 15 ani în urmă! Suntem, va să zică, în 1915. Aplecăm urechia, să auzim ceva despre zbuțumul d-lui Iuliu Maniu. Ascultați dimpreună cu noi ecourile acelor zile de frământări supreme. Auziți, nu-i așa? glasul de trâmbiță al lui Octavian Goga cerând României să se arunce în foc pentru mântuirea Ardealului încușat în lanțuri; auziți zgomotul surd al sutelor de mii de vaete de pe câmpurile de luptă; numai pe domnul președinte n'aveți cum să-l auziți, fiindcă tăcea. Târziu de tot a venit cu un discurs lănced la marea adunare dela Alba Iulia, dorită de alții, pregătită de alții, insufletită de alții...

A urmat scurta cărmuire a Consiliului dirigent, — cu nesfârșit lanț de banchete vescele și cu sportul nou al permiselor, — mai mult agreabilă decât obositoare. Apoi, ani îndelungați și sterpi de pertractări amabile cu toată lumea, conversații stereotipe, care n'au cerut niciodată supreme eforturi intelectuale. În această perioadă de opoziție, când diferiți pretorienii ai demagogiei se agitau desnădăduiți pe la toate răspântiile, d-l Iuliu Maniu n'a pus prea mult la contribuție nici măcar rezonanța coardelor sale vocale. Nu și-a strigat amenințările sale, și le-a șoptit... În fine, călare victorioasă pe lada sa goală, șeful național-fărăniștilor s'a instalat la cărma țării, unde, martoră ne este, dacă voiți, colecția însăși a Monitorului Oficial, n'a strălucit printr'o activitate exagerată. S'ar putea spune chiar, că n'a făcut nimic. Atunci, pentru ce s'o fi simțit ostenit?

Dar, să ne oprim cu răutăcioasele noastre comentarii și să nu ne mai exprimăm nicio nedumerire. Să admitem, fără nicio discuție, că d-l Iuliu Maniu are drept la repaos. Mai mult decât atât. Vom recunoaște, că cu cât domnul președinte se va odihni mai mult, cu atât va fi mai bine pentru țară...

Fățărnicie ridicolă. — Se vede, că d. Iuliu Maniu, fostul și totuși actualul prim-ministru al României nu se simte tocmai atât de obosit pe cât a dat de veste prin agenția „Rador“, de vreme ce s'a declarat gata să constituie noul guvern. Tot noi am avut dreptate! Povestea cu repaosul a fost o ridicolă fățărnicie... Niciodată sarcinile pe care și le-a luat în viața noastră publică d. Iuliu Maniu nu l'au silit să cheltuiască prea multă materie cenușie. Lucrurile vor merge iarăși înainte, cu aceeași lihodă fragere pe sfoară a tovarășilor și cu aceeași seninătate sterilă a micilor combinații de culise.

Nu, d. Iuliu Maniu n'are nevoie de odihnă... Vai de trebile țării, lăsate mai departe pe mâna acestui cărpaci infatigabil, prefăcut și nepriceput. Era cea nouă n'a început încă. În deplină liniște, așteptăm.

Espectativa liberală. — În atitudinea războinică a partidului liberal pare să fi intervenit, în ultima vreme, o modificare de tactică. De unde, la cea dintâi veste a reînțarcerii principelui Carol, d. Vintilă Brătianu se lansase în amenințări teribile, calificând drept aventură actul restaurării Suveranului țării în drepturile sale firești, acum, sub presiunea evenimentelor pe care n'a putut să le influențeze nicio clipă, a adoptat o formulă nouă, aceea a expectativei. Ba, nu mai știm care gazetă dornică de știri politice senzaționale n'ea adus chiar la cunoștință, că șeful partidului liberal, în urma sfăruințelor amicilor săi, a consimțit să declare, că întrucât domnia Regelui Carol al II-lea ar da rezultate bune pentru țară, ar fi dispus, mai târziu, să-i acorde,

după o necesară chibzuință, patriotică sa recunoaștere.

Cât ridicol poate să cuprindă gravitatea unui om chinuit de o reală turburare sufletească!

Izolată de frământarea mulțimii și privind întâmplările din viața politică a țării exclusiv prin prisma deformatoare a pasiunilor sale, d. Vintilă Brătianu n'a auzit aclamațiile frenetice ale bucuriei populare în ziua când Regele a călcat pe pământul țării sale, și și-a închipuit în pripita sa pornire, că va reuși să adune cel puțin o ceată de conspiratori în jurul urei sale. Răspunsul l'a primit în propria sa tabără, unde nimeni n'a consimțit să-l urmeze pe povârnișul rebeliunii. Speriat de propria sa cuftezanță, șeful partidului liberal a dat înapoi. Nu mai vrea război civil, nu urmărește învrăjbierea fiilor țării, se mulțumește să decline responsabilitatea celor întâmplate...

Nici această atitudine nu va emoționa pe nimeni. De prea multe ori partidul liberal și-a luat răspunderea unor acte săvârșite în dauna țării. Să se mângâie acum cu gândul, că o schimbare necesară pentru viitorul acestui neam a fost îndeplinită împotriva sa, și să nu-și piardă cumpătul numai fiindcă a rămas singurul, care n'a dorit-o. Cât privește formula expectativei, ea ni se pare foarte ciudată pentru un așa numit partid monarhic. D. Vintilă Brătianu se plasează de bunăvoie în cleștele unei nemiloase dileme, fiindcă, sau Regele Carol al II-lea a săvârșit o uzurpare, pe care nici roadele unei fericite cărmuirii n'o justifică, sau și-a recâștigat pe bună dreptate Coroana ce i-a fost răpită, și în acest caz datoria tuturor oamenilor politici patrioți ar fi să adune în jurul său, pentru a-i ușura greaua misiune.

Espectativă față de Suveranul legal al țării? Iată o aberație, care numai prin mintea dlui Vintilă Brătianu, întunecată de aburii vanității, putea să treacă. Partidul liberal a socotit că amorul său propriu nu-i îngăduie să facă *mea culpa* în fața seninței istoriei și a unanimității națiunii. Cu toate acestea, n'ar fi însemnat o umilință,

dacă d. Vintilă Brățianu și partidul liberal ar fi închinat steagul înaintea Regelui reînțors la chemarea poporului său.

Numai fiul lui Ion I. C. Brățianu a priceput acest lucru, deși, mai ales pentru el, orgoliul ar fi putut să fie un rău sfătuitor...

Amnistia. — Au avut și confrății noștri de pe strada Sărindar o bucurie personală cu prilejul reînțarcerii Regelui Carol. Ei au mirosit de undeva, că se pregătește un decret de amnistie pentru o serie de delictive, și, cum toate simpatiile lor se îndreaptă spre interiorul pușcăriilor unde au rude, prieteni și tovarăși de idei, au frământat pretutindeni vestea cea bună, ca pe cel mai important act din domnia abia începută a noului Suveran.

Nu ne mirăm că fericiții potentăți ai presei democratice n'au găsit alt motiv de satisfacție, în aceste clipe istorice, decât gestul generos al iertării, care se va cobori asupra unor așa numiți condamnați polițici trimiși la pușcărie pentru uneltiri vinovate împotriva țării. Noi ne-am lămurit demult în această privință, exprimându-ne, în dese rânduri, punctul nostru de vedere. Există și în sufletele noastre cel puțin atâta umanitate câtă sălășluiește în inima simțitoare a dlui Albert Honigman, dar, tocmai fiindcă înțelegem valoarea creștinească a miliei față de cei greșiți, nu putem să dăm adeziunea noastră unor răstălmăciri pline de sugestii primejdioase.

Să fim, deci, încă odată bine înțeleși: Amnistia se acordă, ca o ușurare pentru niște sărmani nenorociți, dar ea nu se poate pretinde, cu rățioeli ideologice, ca un drept cetățenesc al pușcăriășilor. Ori, poate, greșim noi judecând astfel?

Revizuirea averilor. — În ziarul *Universul* am citit deunăzi un document foarte interesant, care ne-a reținut atenția, cu

toată preocuparea față de evenimentele importante dela ordinea zilei. Documentul îl constituie istoricul autentic al prosperității financiare, pe care d. Romulus Boilă, nepotul dlui Iuliu Maniu, a realizat-o într-un timp relativ scurt. E regretabil, că finanțele publice ale României nu se pot înfățișa în aceeași linie ascendentă...

Datele au fost culese de un indiscret, din registrele publice ale corpului portăreilor și ale judecătoriei urbane din Cluj. În anul 1927 s'au deschis împotriva dlui Romulus Boilă nu mai puțin de 12 acțiuni judiciare pentru datorii în sumă totală de 150.000 lei. În 1928, execuțiile silitite obținute de creditori s'au ridicat la 31, reprezentând suma de 454.411 lei. Adică până la venirea la putere: datorii și execuții silitite în sumă de 654.411 lei.

După venirea la putere, toate aceste sume au fost plățite, și în plus, — după constatările *Universului* — se adaugă:

1. Remiteri din Vicna, prin Banca Albina, Cluj, total lei 15.000.000.
2. Renovarea și mobilarea casei din str. Băii, devenită palat grofesc.
3. Vânzarea minei de la Baia de Arieș, în pertractare în Mai 1930.
4. Interview în *Keleti Ujsag* din Cluj: nici un îndreptățit ungar la pensie să nu se adreseze avocașilor, ci să se adreseze direct dlui Romulus Boilă, care strânge toate cererile, în calitatea d-sale de președinte al comisiei de pensionare și care le va rezolva personal.

Cum d. Iuliu Maniu, binevoitorul unchiu al eroului, continuă să fie prim-ministru al României întregite, opera de asanare financiară a nepotului va continua și ea. Găsim, deci, foarte potrivită propunerea, ca d. Romulus Boilă să fie numit președinte al comisiei pentru revizuirea averilor, realizând prin autoritatea sa morală o reformă cu ardoare dorită de fostul și actualul guvern național-tărănist...